

οδηγός σεναριογράφου

Σημείωμα

Ο οδηγός αυτός απευθύνεται στους σεναριογράφους, για να γνωρίζουν τα δικαιώματα του επαγγέλματός τους που είναι κατοχυρωμένα και προστατεύονται στο υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο, αλλά και αυτά που αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεων.

Το σενάριο –ανεξαρτήτως αν υλοποιήθηκε κατόπιν παραγγελίας ή με πρωτοβουλία του σεναριογράφου- είτε προορίζεται για τηλεοπτικό έργο, υπάγεται ως προς την προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού του στο ίδιο νομοθετικό πλαίσιο.

Το σενάριο προστατεύεται από την στιγμή της δημιουργίας του και δεν απαιτείται η τήρηση ορισμένων διατυπώσεων.

Η κατάθεση σε αρμόδιους κρατικούς φορείς ή σε συμβολαιογράφο (δημόσια αρχή) λειτουργεί ως απόδειξη της χρονικής προτεραιότητας.

Η γνώση των δικαιωμάτων δημιουργεί καλύτερες βάσεις διαπραγμάτευσης και αυτός είναι ο σκοπός του οδηγού αυτού.

Επισημαίνεται ότι γίνεται μνεία διατάξεων του Νόμου 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Νόμο 2557/97 που έχουν εφαρμογή στην κατοχύρωση και προστασία των δικαιωμάτων του σεναριογράφου.

1. Η προστασία του σεναρίου

Το σενάριο προστατεύεται από την στιγμή της δημιουργίας του και δεν απαιτείται η τήρηση ορισμένων διατυπώσεων. Η κατάθεση σε αρμόδιες δημόσιες αρχές ή η απόδειξη παραλαβής με βεβαία χρονολογία από τρίτο ή η ταχυδρόμηση συστημένου φακέλου με παραλήπτη τον αποστολέα, λειτουργεί ως απόδειξη της χρονικής προτεραιότητας.

Η πρωτοτυπία είναι βασική προϋπόθεση της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και δεν εκτείνεται σε ειδήσεις και σε γεγονότα ή στοιχεία, π.χ. το σενάριο που βασίζεται σε πρωτότυπη ιστορία αποτελεί έργο προστατευόμενο ενώ το σενάριο που βασίζεται σε μία είδηση ή γεγονός προστατεύεται ως προς τα στοιχεία που έχουν την προσωπική συμβολή του δημιουργού δηλ. την ανάπτυξη και εξέλιξη της πλοκής.

2. Τα δικαιώματα του δημιουργού σεναρίου

Ορισμοί

Με την δημιουργία του σεναρίου ο πνευματικός δημιουργός του –ο σεναριογράφος και όταν υπάρχει και ο συγγραφέας διαλόγων- αποκτά πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, η οποία περιλαμβάνει το ηθικό δικαίωμα και το περιουσιακό δικαίωμα.

Σε περίπτωση δε που το σενάριο δεν είναι πρωτότυπο και βασίζεται σε προϋπάρχον έργο (π.χ. μυθιστόρημα, νουβέλα κλπ), μεταξύ των ανωτέρω προσώπων που αποκτούν την πνευματική ιδιοκτησία του σεναρίου συμπεριλαμβάνεται και ο συγγραφέας του έργου.

A. Το ηθικό δικαίωμα, δίνει στον δημιουργό την εξουσία:

- Ν' αποφασίζει τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο που θα δημοσιευθεί το έργο του
- Ν' απαιτεί να γίνεται μνεία του ονόματός του σε κάθε δημόσια χρήση του έργου του ή αντίθετα να κρατάει την ανωνυμία του ή ν' αναγράφεται με ψευδώνυμο

- Ν' απαγορεύει κάθε παραμόρφωση, περικοπή, τροποποίηση ή προσβολή που οφείλεται στις συνθήκες παρουσίας του έργου του στο κοινό
- Της υπαναχώρησης από συμβάσεις μεταβίβασης του περιουσιακού δικαιώματος ή εκμετάλλευσής του, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για την προστασία της προσωπικότητάς του εξαιτίας μεταβολής της πεποίθησής του

Το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό δικαίωμα, παραμένει στο δημιουργό ακόμα και μετά την μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος και δεν εξαντλείται μετά την πρώτη παρουσίαση του οπτικοακουστικού έργου. Μετά τον θάνατο του δημιουργού, το ηθικό δικαίωμα ασκείται από τους κληρονόμους του. Με την συναίνεση του σεναριογράφου και του συγγραφέα διαλόγων για την οποία απαιτείται έγγραφος και μόνο τύπος, δύναται να περιορισθεί η άσκηση του ηθικού δικαιώματός του, δηλ. να επιτρέπει πράξεις που αλλιώς θ' αποτελούσαν προσβολή του ηθικού δικαιώματός του.

Σημείωση: Στα πλαίσια του περιορισμού της άσκησης του ηθικού δικαιώματος δύναται να συμφωνηθεί συμβατικά:

- Η επανασυγγραφή, οι περικοπές και τροποποιήσεις από άλλο σεναριογράφο, οι περικοπές και τροποποιήσεις από τον σκηνοθέτη, ο οποίος έχει την διεύθυνση και εποπτεία του μοντάζ
- Ότι η μη εκμετάλλευση του έργου του, δηλ. η μη παραγωγή του οπτικοακουστικού έργου ή η μη εκμετάλλευση του οπτικοακουστικού έργου, δεν συνιστά παραβίαση του ηθικού δικαιώματος

Β. Το περιουσιακό δικαίωμα, δίνει στον δημιουργό την εξουσία να επιτρέπει ή ν' απαγορεύει:

- Την εγγραφή και την αναπαραγωγή του έργου με κάθε μέσο
- Την μετάφραση του έργου
- Την διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές του έργου
- Την κυκλοφορία αντιτύπων του έργου, δηλ. η διανομή, με μεταβίβαση της κυριότητας του υλικού φορέα, δηλ. πώληση υλικών φορέων, με εκμίσθωση, δηλ. ενοικίαση υλικών φορέων ή με δημόσιο δανεισμό υλικών φορέων που γίνεται μέσω δημοσίων βιβλιοθηκών.
- Την παρουσίαση του έργου στο κοινό
- Την δημόσια εκτέλεση του έργου
- Τη μετάδοση ή αναμετάδοση του έργου στο κοινό με την ραδιοφωνία ή την τηλεόραση
- Την εισαγωγή αντιτύπων του έργου του που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς την συναίνεσή του

Η μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος, οι συμβάσεις εκμετάλλευσης ή άδειας εκμετάλλευσης είναι έγκυρες μόνο εφόσον γίνονται με έγγραφο τύπο και δύναται να είναι περιορισμένες:

- Σε εξουσίες
- Στο σκοπό της σύμβασης, δηλ. για την παραγωγή κινηματογραφικής ταινίας ή τηλεοπτικής σειράς ή σειράς αυτοτελών επεισοδίων ή μίνι-σειράς, κλπ.
- Στην διάρκεια. Αν δεν αναφέρεται διάρκεια στη σύμβαση και αν δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό από τα συναλλακτικά ήθη, η διάρκεια θεωρείται ότι περιορίζεται σε πέντε έτη.
- Στην τοπική ισχύ. Αν δεν καθορίζεται η τοπική ισχύς της μεταβίβασης ή της σύμβασης εκμετάλλευσης ή της άδειας εκμετάλλευσης θεωρείται ότι ισχύει μόνο στην χώρα που καταρτίστηκε.

- Στην έκταση και στα μέσα εκμετάλλευσης. Αν δεν καθορίζονται, θεωρείται ότι αυτές αφορούν την έκταση και τα μέσα που είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της σύμβασης, δηλ. εφόσον η σύμβαση αφορά την παραγωγή οπτικοακουστικού έργου, δεν μεταβιβάζεται το δικαίωμα ή παραχωρείται η εκμετάλλευση της έκδοσης του σεναρίου, ή π.χ. αν η σύμβαση αφορά την παραγωγή κινηματογραφικού έργου δεν μεταβιβάζεται ή παραχωρείται και το δικαίωμα διασκευής του σεναρίου για τηλεοπτικό έργο (τηλεοπτική σειρά, τηλεταινία, κλπ) ή θεατρικό έργο.

Πρέπει να επισημανθεί ότι η προστασία του περιουσιακού δικαιώματος και των εξ αυτού απορρευουσών εξουσιών του δημιουργού του σεναρίου, λειτουργεί αφενός ως προς άλλες χρήσεις του σεναρίου εφόσον μπορούν να χρησιμοποιηθούν ανεξάρτητα από το οπτικοακουστικό έργο (π.χ. διασκευή για θεατρικό έργο, ή άλλου είδους οπτικοακουστικό έργο), αφετέρου ως ενσωματωμένου στοιχείο που συγκροτεί το οπτικοακουστικό έργο (π.χ. remake κινηματογραφικής ταινίας).

Σημείωση:

- Η μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος καθιστά υποχρεωτική για τον αντισυμβαλλόμενο την εκμετάλλευση του έργου μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα καθώς απομακρύνει το δημιουργό από το έργο. Επισημαίνεται ότι το ηθικό δικαίωμα παραμένει πάντοτε στο δημιουργό.
- Η σύμβαση εκμετάλλευσης καθιστά υποχρεωτική την καταβολή αμοιβής από τον αντισυμβαλλόμενο για την εκμετάλλευση αλλά όχι για την εκμετάλλευση του έργου.
- Τα δικαιώματα που αποκτά ο αντισυμβαλλόμενος με σύμβαση εκμετάλλευσης ή άδεια εκμετάλλευσης, δεν μπορούν να μεταβιβαστούν χωρίς την συναίνεση του δημιουργού.
- Στην σύμβαση οπτικοακουστικής παραγωγής πρέπει να ορίζονται συγκεκριμένα οι εξουσίες από το περιουσιακό δικαίωμα που μεταβιβάζονται στον αντισυμβαλλόμενο.
- Η εκμετάλλευση συμπεριλαμβάνει μόνο τα μέσα που είναι γνωστά κατά τον χρόνο κατάρτισης της σύμβασης

3. Η διάρκεια της προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας σε οπτικοακουστικά έργα

Η διάρκεια της προστασίας ενός οπτικοακουστικού έργου λήγει εβδομήντα (70) έτη μετά τον θάνατο του τελευταίου επιζώντος μεταξύ των ακόλουθων προσώπων: του σκηνοθέτη, του σεναριογράφου, του συγγραφέα διαλόγων και του συνθέτη πρωτότυπης μουσικής.

4. Η αμοιβή του σεναριογράφου

Η γενική ρύθμιση του Νόμου, ανεξαρτήτως του είδους του οπτικοακουστικού έργου, ορίζει ότι η αμοιβή για την μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος ή εξουσιών από αυτό ή για την άδεια εκμετάλλευσης, συμφωνείται υποχρεωτικά σε ποσοστό, το ύψος του οποίου καθορίζεται ελεύθερα μεταξύ των συμβαλλόμενων. Η βάση για τον υπολογισμό του ποσοστού είναι όλα ανεξαιρέτως τα ακαθάριστα έσοδα ή τα έξοδα ή τα συνδυασμένα ακαθάριστα έσοδα και έξοδα, που προέρχονται από την εκμετάλλευση του έργου.

Κινηματογραφικά έργα (ταινίες μεγάλου μήκους μυθοπλασίας, ταινίες μικρού μήκους μυθοπλασίας, ντοκυμαντέρ, κινουμένων σχεδίων): Στα κινηματογραφικά έργα το ποσοστό που συμφωνείται για την μεταβίβαση των περιουσιακής φύσεως δικαιωμάτων ή εξουσιών από αυτό ή για την άδεια εκμετάλλευσης, υπολογίζεται

συνήθως επί των καθαρών εσόδων της εκμετάλλευσης, δηλ. μετά την αφαίρεση από τις ακαθάριστες εισπράξεις.

Όσον αφορά την κινηματογραφική εκμετάλλευση

- α. Των κάθε είδους φορολογικών επιβαρύνσεων, (δηλ. επί της τιμής του εισιτηρίου αφαιρουμένου του ΦΠΑ και του Φόρου Δημοσίων Θεαμάτων)
- β. Των δικαιωμάτων των αιθουσαρχών
- γ. Της προμήθειας του γραφείου εκμεταλλεύσεως
- δ. Των δαπανών εκμεταλλεύσεως (όπως ενδεικτικά: των εξόδων διαφήμισης, διαφημιστικού υλικού, τυχόν μεταγλωττίσεων ή υποτιπλισμού, των δαπανών αναπαραγωγής αντιτύπων, η εκτύπωση τρέιλερ, αφισοκόλληση κλπ).

Όσον αφορά οποιαδήποτε άλλη εκμετάλλευση (τηλεοπτική, δια βιντεοκασετών, ψηφιακών δίσκων κλπ) μετά την αφαίρεση από τις ακαθάριστες εισπράξεις

- α. Της προμήθειας του γραφείου εκμεταλλεύσεως
- β. Των δαπανών εκμεταλλεύσεως

Ο αντισυμβαλλόμενος αποδίδει στον δημιουργό του σεναρίου το συμφωνούμενο ποσοστό του με αναλυτικές εκκαθαρίσεις στις οποίες εμφανίζονται όλα τα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν από την εκμετάλλευση.

Σημείωση: Επί της ανωτέρω γενικής αρχής, συμβατικά μπορούν να τεθούν οι περιορισμοί:

- ως προς τις δαπάνες εκμεταλλεύσεως
- ως προς την απόδοση του συμφωνούμενου ποσοστού επί των καθαρών εσόδων μετά την απόσβεση μέρους ή του συνόλου του κόστους παραγωγής
- συμψηφισμού τυχόν προκαταβολών με τα ποσά που αντιστοιχούν στο ποσοστό επί των καθαρών εσόδων εκμετάλλευσης
- στην απόδοση του συμφωνούμενου ποσοστού για ορισμένη χρονική διάρκεια μετά την παρέλευση της οποίας καθίσταται επαναδιαπραγματεύσιμο με ελάχιστο όριο
- στην διαφοροποίηση του ποσοστού σχετικά με το μέσο εκμετάλλευσης
- σε περίπτωση μεταβίβασης του δικαιώματος ή άδειας εκμετάλλευσης για την διασκευή ή έκδοση του σεναρίου, στον καθορισμό του ποσοστού που αποδίδεται από το οικονομικό αντάλλαγμα που λαμβάνει ο αντισυμβαλλόμενος για την εκμετάλλευση αυτή.

Τηλεοπτικά έργα (τηλεοπτική σειρά, μίνι σειρά, τηλεταινία, ντοκυμαντέρ, κινούμενα σχέδια): Στα τηλεοπτικά έργα οι συμβάσεις οπτικοακουστικής παραγωγής αφορούν την μεταβίβαση του περιουσιακής φύσεως δικαιώματος επί του σεναρίου και των εξουσιών που απορρέουν από αυτό και η εκ του Νόμου ποσοστιαία αμοιβή συμφωνείται σε προκαταβαλλόμενο ποσό για κάθε επεισόδιο (σειρά) ή για το έργο (ντοκυμαντέρ, κινούμενα σχέδια, τηλεταινία, μαγκαζίνο) –κατά περίπτωση ανάλογα με το είδος του οπτικοακουστικού έργου- και τούτο διότι συνήθως τα οπτικοακουστικά αυτά έργα απευθύνονται στην εγχώρια αγορά με αποκλειστικό χρήστη αυτών συγκεκριμένο τηλεοπτικό σταθμό. Το ύψος του προκαταβαλλόμενου ποσού της αμοιβής είναι ελεύθερο διαπραγματεύσεως.

Ανεξαρτήτως του είδους του οπτικοακουστικού έργου, ο Νόμος προβλέπει την καταβολή αμοιβής στο δημιουργό από τον χρήστη του έργου του για την τηλεοπτική μετάδοσή του μετά την πρώτη, δηλ. την επανάληψη αυτού, καθορίζοντας ως αμοιβή για την πρώτη επανάληψη το ποσό που αντιστοιχεί στο 50% του ποσού που συμφωνήθηκε αρχικά και στο 20% αυτού για κάθε επόμενη επανάληψη.

Η ρύθμιση αυτή του Νόμου δεν ισχύει στην σχέση του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, ο οποίος εκπροσωπεί τα μέλη του- δημιουργούς, με τους χρήστες- τηλεοπτικούς σταθμούς- για την χρήση των έργων του ρεπερτορίου του. Ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης καταρτίζει κατάλογο (αμοιβολόγιο) με τις αμοιβές που απαιτεί από τους χρήστες.

Σημείωση:

- Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, δεν απαιτείται άλλη συναίνεση του δημιουργού πέρα από την αρχική για την επανάληψη της μετάδοσης του έργου από την τηλεόραση.
- Η σύμβαση τηλεοπτικής μετάδοσης, αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, δεν δίνει στον αντισυμβαλλόμενο ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό την εξουσία να επιτρέψει σε τρίτους την μετάδοση ή αναμετάδοση του έργου με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή με υλικούς αγωγούς ή με οποιονδήποτε τρόπο, παράλληλα προς την επιφάνεια της γης ή μέσω δορυφόρων.
- Προκειμένου για δευτερεύουσα σύγχρονη, ακέραιη και αμετάβλητη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω καλωδίων ή άλλων υλικών αγωγών, η συλλογική διαχείριση της σχετικής εξουσίας του δημιουργού είναι υποχρεωτική.
- Το δικαίωμα του δημιουργού να παρέχει άδεια ή ν' αρνείται την παροχή αδείας σε επιχείρηση εκμετάλλευσης καλωδιακού δικτύου για την αναμετάδοση εκπομπής μέσω καλωδίου ασκείται μόνο μέσω οργανισμών συλλογικής διαχείρισης. Όταν ο δημιουργός δεν έχει αναθέσει την διαχείριση του δικαιώματος καλωδιακής αναμετάδοσης σε οργανισμό συλλογικής διαχείρισης, ο οργανισμός που έχει αναλάβει με έγκριση του ΥΠΠΟ τη διαχείριση των δικαιωμάτων της αυτής κατηγορίας, μπορεί να διαχειρίζεται το δικαίωμα καλωδιακής αναμετάδοσης.

5. Αμοιβή για την αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση

Η νομοθεσία προβλέπει την καταβολή ποσοστιαίας αμοιβής στον δημιουργό όταν για την ελεύθερη αναπαραγωγή του έργου για ιδιωτική χρήση εκείνου που την κάνει χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα, όπως συσκευές εγγραφής ήχου ή εικόνας και ήχου, μαγνητικές ταινίες ή άλλοι υλικοί φορείς. Το ύψος της ποσοστιαίας αμοιβής καθορίζεται από το Νόμο επί της αξίας του τεχνικού μέσου. Η αμοιβή αυτή καταβάλλεται από τους παραγωγούς ή τους εισαγωγείς ή τους εμπόρους των αντικειμένων αυτών και σημειώνεται στο τιμολόγιο, εισπράττεται δε υποχρεωτικά από τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης.

6. Σύμβασεις

Η σύμβαση εκφράζει την βούληση των μερών να δημιουργήσουν μία σχέση με αμοιβαίες υποχρεώσεις και δικαιώματα. Στην σύμβαση οπτικοακουστικής παραγωγής ο αντισυμβαλλόμενος του πνευματικού δημιουργού αποκτά το δικαίωμα ν' ασκήσει τις εξουσίες που του εκχωρεί ο πνευματικός δημιουργός. Ο δε πνευματικός δημιουργός εκχωρεί εξουσίες έναντι οικονομικού ανταλλάγματος, το οποίο είναι ελεύθερης διαπραγμάτευσης και αναλόγως των εκχωρούμενων εξουσιών και χρήσεων του έργου του.

Η σύμβαση ανάθεσης συγγραφής σεναρίου δεν είναι σύμβαση εργασίας, ο σεναριογράφος **ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΙΣΘΩΤΟΣ** και έχει το δικαίωμα που του αναγνωρίζει η νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η νομοθεσία καθιστά υποχρεωτικό το έγγραφο τύπου για κάθε δικαιοπραξία που αφορά το περιουσιακό δικαίωμα καθώς και την άσκηση του ηθικού δικαιώματος, η μη τήρηση του οποίου επιφέρει ακυρότητα την οποία μπορεί να επικαλεσθεί μόνο ο πνευματικός δημιουργός.

Στην διαπραγμάτευση των όρων της σύμβασης, ο αντισυμβαλλόμενος του δημιουργού επιθυμεί ν' αποκτήσει όσο το δυνατόν περισσότερες εξουσίες με το

μικρότερο δυνατό οικονομικό αντάλλαγμα. Από την άλλη πλευρά, ο δημιουργός πρέπει να σκέφτεται ότι κάθε εξουσία που επιτρέπει αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης του έργου του. Η εκ μέρους του πνευματικού δημιουργού πρόταση για τους όρους της σύμβασης, θέτει τις βάσεις διαπραγμάτευσης.

Η διαπραγμάτευση της σύμβασης εξαρτάται από το ίδιο το έργο, την προσωπικότητα και φήμη των συμβαλλομένων και η εκτίμηση όλων αυτών δημιουργεί τους όρους.

Με την διαπραγμάτευση ο δημιουργός έχει την δυνατότητα να εκτιμήσει την «σοβαρότητα» και τις δυνατότητες του αντισυμβαλλομένου του καθώς επίσης είναι ενδεικτική της σχέσης που δημιουργείται μ' αυτόν. Μία δύσκολη διαπραγμάτευση μπορεί να σημαίνει ότι στο μέλλον θα δημιουργηθούν παρερμηνείες.

Συμβουλές:

- Όλοι οι όροι της σύμβασης πρέπει να είναι απολύτως κατανοητοί και ξεκάθαροι για τα συμβαλλόμενα μέρη, ό,τι δεν είναι απολύτως κατανοητό πρέπει να συζητείται, να ερμηνεύεται και να επανασυντάσσεται.
- Είναι σημαντικό να καθοριστεί ένα χρονικό διάστημα για την παραγωγή του οπτικοακουστικού έργου, με τη λήξη του οποίου αν δεν έχει αρχίσει η παραγωγή του, τα δικαιώματα που έχουν εκχωρηθεί να επανέρχονται αυτομάτως στον σεναριογράφο.
- Η διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας του οπτικοακουστικού έργου είναι 70 χρόνια μετά το θάνατο του τελευταίου επιζώντος μεταξύ των ακολούθων προσώπων: του σκηνοθέτη, του σεναριογράφου, του συγγραφέα διαλόγων και του συνθέτη πρωτότυπης μουσικής. Συνήθως στις συμβάσεις γράφεται ότι «τα δικαιώματα εκχωρούνται για όλη την διάρκεια της προστασίας» και συνεπώς ο όρος αυτός είναι σημαντικός για διαπραγμάτευση μικρότερου χρονικού διαστήματος ή εφ' όσον τελικά συμφωνηθεί όλη η διάρκεια της προστασίας ο επανακαθορισμός της αμοιβής μετά την παρέλευση συμφωνούμενου χρονικού διαστήματος.
- Σε περίπτωση σύμβασης για την συγγραφή σεναρίου είναι σημαντικό να καθορίζεται μεταξύ των συμβαλλομένων ο αριθμός των επανασυγγραφών.

[Το παραπάνω κείμενο παρουσιάστηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2001, από το Διοικητικό Συμβούλιο εκείνης της περιόδου (με πρόεδρο την Κατερίνα Μαρινάκη και μέλη τους Γιάννη Τζιώτη, Αλέξανδρο Κακαβά, Ευάγγελο Κατσάνη, Θανάση Παπαθανασίου, Μιχάλη Ρέππα και Ελένη Λευθεριώτη) και τη Νομική Σύμβουλο, Χριστίνα Πηγάκη.]